

Hvidovre Lokalhistorie

18. ÅRGANG NR.1 FEBRUAR 2000

Reserveret Post Danmark.

**KOMMENDE
NY BOG FRA ARKIVET**

"Omkring Holmegaarden"

Holmegaardens historie er formodentlig en af de mest unikke gårdhistorier på Vestegnen.

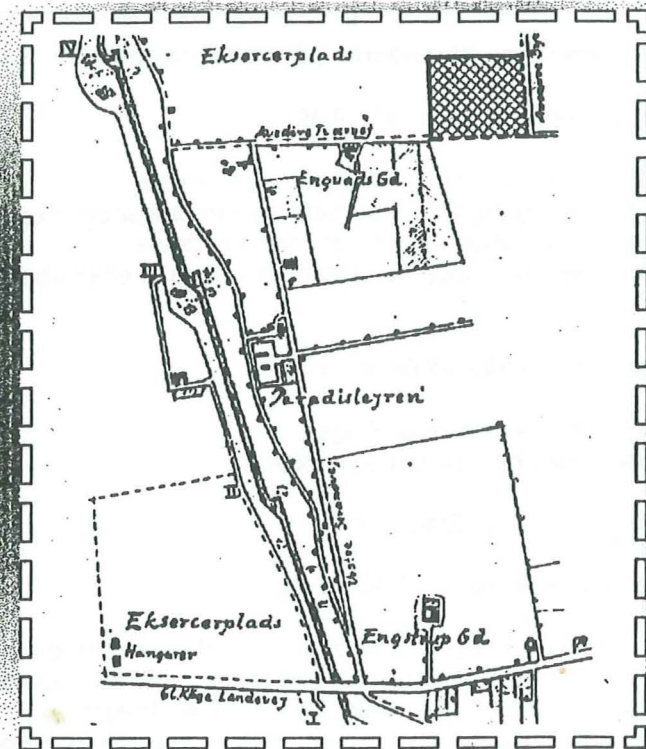
Den har dannet ramme om en kongelig adjudants elskerinde, lagt jord til det første parkanlæg i kommunens historie, leveret grus til Vestbanen, givet husly til en del af Kierkegaardslægten, lagt navn til en vej og meget meget mere.

I maj udgiver Lokalhistorisk Arkiv et større skrift omkring denne usædvanlige gård. Udgivelsen består af tre artikler.

Den første følger gården gennem et par hundrede år. Den næste går på jagt efter kommunens første parkanlæg og den sidste har kortlagt udstykningen af gården og skriver om livet langs Kløverprisvej og om vejen selv.

Udgivelsen vil blive på ca. 100 sider og de vil blive rigt illustreret. Forfatteren på værket er Hans Chr. Thomsen.

HVIDOVRE LOKALHISTORISKE SELSKAB

Indhold.

Kommende Aktiviteter.... side 2. Siden Sidst....side 3
Den Gregorianske Kalender (1700-2000)..... side 4
Mit liv på Paradisgården.....Jørgen Gamst fortæller (1.del) .side 6

Generalforsamling (Indkaldelse)...Inserat.

Redaktion:
Per E. Hansen (ansv), Dan Olsen,
Kjeld Jørgensen. Kirsten Andersen.
Medlemsblad trykt i 650 eksempl.
xxxxx
Eftertryk tilladt mod tydelig kildeangivelse.
Post sendes til vor adresse på Rytterskolen.
ISSN 0902-3046.

Hvidovre Kommunes Lokalhistorisk Arkiv.
Medborgerhuset Hvidovrevej 280
2650 Hvidovre Tlf.: 36 39 21 81.
Tirsdag / Onsdag kl 13 - 16. Torsdag kl.16 - 19.

Hvidovre Lokalhistoriske Selskab
Rytterskolen. Hvidovre Kirkeplads 1
2650 Hvidovre. Tlf.: 36 47 34 44.

Kommende Aktiviteter - 2000

Husk ! tilmelding til møderne på vor telefonsvarer.: 3647 3444.

Ma.14. feb. Bibliotekscaféen kl. 19.30.

Vagn Oluf Nielsen. doc. v. Københavns Universitet.
Er kendt som en dygtig og underholdende foredragsholder og har ved flere lejligheder berettet om fortiden her i Hvidovre.
Han vil fortælle om Vikingerne i Danmark og deres efterladte spor i Hvidovre.

Ma.13.marts Bibliotekscaféen. kl.19.30.

Så er det tid for Generalforsamlingen,
Indkaldelse findes her i bladet som Inserat.

Lø.15. marts Deadline (Bladet no.2).

Ma.17.apr. Rytterskolen kl.13.00 -16.00.

Åbent Hus i Rytterskolen. Vi afholder, som tidligere et arrangement, hvor alle er velkomne til at bese stedet og få en lokalhistorisk sludder.
Der vil blive lejlighed til at se diverse videoer om Hvidovre.
Til denne dag modtager vi gerne, evt. til låns, ting og sager, som har lokalhistorisk interesse.

Lø.15. juli Deadline (Bladet no.3).

Ma.18.sept. (Bibliotekscaféen) ikke endeligt fastlagt.

Sø.15.okt. Deadline (Bladet no.4).

Ma.13.nov. (Bibliotekscaféen) ikke endeligt fastlagt.

Siden Sidst. v/P.E.Hansen

Vor formand, Dan Olsen, meddelte et redaktørskifte i sidste nummer af dette blad. Han påtog sig hvervet for fem år siden og reddede os dengang ud af en akut knibe. Kære Dan!. Tak for din indsats, tak for godt arbejde.

Anden redaktør, nye boller på suppen !. Det er grunden til ændring af bladets lay-out. Jeg har tidligere redigeret dette blad og vil forsøge mig endnu engang. Det er min agt at holde bladet i de rammer som aftalt i bestyrelsen; men også at bringe noget mere stof af lokalhistorisk interesse. Så må tiden vise om indholdet og rammerne ændrer sig væsentligt.

- 0 -

Der er stadig en del usikkerhed omkring århundredskiftet.
Lad det være klart, at vi stadig befinder os i det 20'ende århundrede.
Det har vi gjort siden 1.januar 1901.
Vi må vente med det 21'ende århundrede til det kommende nytår.

Når man f.eks. møder årstallet 1740, er vi i det 18 énde århundrede.
Året 1800 må nødvendigvis med i det århundrede som det har givet navn.
Usikkerhed kan undgås, hvis man siger 1700-tallet om f.eks. 1740.

Årtusindeskifte sker jo så sjældent at det **måske** er rimeligt at betragte tallet 2000 som starten på et **nyt årtusinde** og det har vi jo netop passeret.
Det er en lille smule snyd; men dermed er det muligt at fejre festen to gange, henholdsvis som årtusinde- og som århundredeskifte.

- 0 -

Ma.15.nov. Bibliotekscaféen.

Poul Sverrild fortalte om "Historien i Gaden".
Et tema vi vil høre meget mere om i den kommende tid.
Det var en aften med "fuldt hus" til et interessant emne. Tak til Poul!!.

Ma.17.jan. Bibliotekscaféen.

Poul Madvig Christensen fortalte om det gamle Vesterbro.
Mange af Hvidovres tilflyttere kom netop fra denne bydel.
Han berettede festligt og fornøjeligt.
En vellykket aften for de mange fremmødte.

Den gregorianske Kalender 300 år i Danmark 1700 - 2000

Det var de gamle Ægyptere, der, ca. 3000 år før vor tidsregning, inddelte solåret i 365 dage. Ordningen var behæftet med visse mangler, da solåret faktisk er ca. 6 timer længere, end de gamle ægyptere havde beregnet. Hvert fjerde år faldt således nytåret en dag tidligere. Var man opmærksom på problemet, var det ikke noget der blev taget særligt højtideligt. Det betød at nytåret var ca. 1460 år om, at indhente sig selv og at der i den periode var mistet et år.

Astronomer og deres værktøjer. (ca. 1540)

Romerne brugte månen til beregning af året (Måneder), men et sådant måneår var 11 dage kortere end solåret og skulle derfor holdes på plads i forhold til solen, ved at indskyde et antal skuddage hvert år.

Der gik kludder i kalenderen og Kejser Julius Cæsar, befalede i år 46, at forøge dette år til 445 dage, for at justere tingene og begynde på en frisk.

Han bestemte at det julianske kalenderår skulle bestå af 365 dage. Hvert 4 år skulle der indføres en ekstra skuddag, for at udligne de ca. 6 timer, Ægypterne havde forsømt. Denne skuddag blev fastsat til at skulle være den 25 februar.

Selv om man tilsyneladende havde fået bragt orden i tingene, var den julianske kalender også behæftet med fejl. Der var stadig en forskel i årets tidsforløb, som på 310 år udgjorde 1 døgn.

I 1200 - tallet opdagede man fejlen. Årets forskydning i forhold til forårsjævndøgn var da på 2 –3 dage. Nye astronomiske oplysninger kom fra Spanien og fortalte at året var på 365 dg. 5 tim. 49 min. 24 sek. Andre forbedrede oplysninger om planeternes bevægelse, fremmede tanken for en kalenderreform.

I 1474 udkom Johan Müllers kalender fra Königsberg. Den vakte opsigt ved at have beregnet månen astronomisk og påpeget en masse fejl ved den kirkelige beregning af påsken. Paven opfordrede Johan Müller til at reformere kalenderen, men han døde uden at fuldende arbejdet.

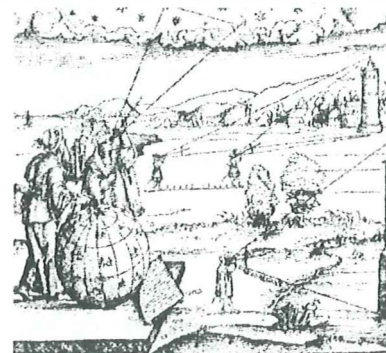
Hundrede år senere, i 1576, blev der nedsat en international kommission af Pave Gregor d.13. Kommissionen skulle behandle et udkast som lægen Aloigi Giglio havde fremsat. Udkastet var sendt til en lang række fyrster, ærkebiskopper og universiteter til udtalelse. Der kom mange positive svar og Gregor d.13 udsendte bullen om kalenderreform d. 24 februar 1582.

Reformen havde primært formålet, at kunne fejre påsken så nær forårsjævndøgn, som muligt. Det kunne gøres ved at fastlægge jævndøgn til 21 marts. Det krævede at man udskød 10 dage og foreslog derfor, at man efter d. 4 oktober 1582 skulle gå til den 15 oktober. Denne påbudte overgang kom kun til at foregå i Italien.

Det internationale samfund eksisterede ikke som i vore dage, så der gik næsten 150 år, før alle havde indrettet sig efter det gregorianske påbud.

I Danmark og Norge skete reformen ved Ole Rømer, først i 1700, idet man den 18 februar d.å. gik til 1 marts, sammen med det protestantiske Tyskland.

I de mange år, da flere kalendere var i brug, skrev man ofte dateringen som brøk, som regel med gregoriansk kalender som nævner og juliansk som tæller.

Måling med "Jacobsstaven". (ca. 1490)

frit efter.:
Herluf Nielsen "Kronologi" Viborg.1962.

P.E.Hansen nov.1999.

Avedøre i 30'erne og 40'erne.

Erindringer fra mit hjem i "Paradislejren".

af Jørgen Gamst.

Sammen med mine forældre og søskende flyttede jeg til Avedøre som 13 årig i 1933. Vi kom fra Vordingborg eller nærmere fra Masnedøfortet hvor min far var formester. Men en ny hærlov, på grund af sparetider, rokerede rundt med mange militærfolk. Med 5 børn i alderen 2 til 13 år har det formentligt været vanskeligt af finde et passende nyt job.

Men oversergent Aage Gamst fik tilbudt en honorarlønnet stilling som tilsyn ved som det hedder "Københavns nedlagte Landbefæstning" med tjenestebolig i Paradisgården" på Vestre Strandvej, Avedøre.

Masnedø.

Det var et dejligt sted at komme til at bo men ikke så spændende som hvor vi kom fra. På Masnedøfortet som stadig eksisterer og som jeg har beset både inde og ude fornyligt, var der f. eks. kanoner, som blev brugt ved efterårsmanøvrer hvor vi fik lov at stå og se hvordan der blev skudt efter slæbeskiver langt ude i Smålandshavet. Året rundt var det også stranden der gav mange legemuligheder. Først som 8-årig fik jeg en cykel og det var såmænd skildvagten som stillede sit gevær op ad skilderhuset og til afveksling løb og holdt mig på ret køl de første svære øvetimer. Storstrømsbroen blev påbegyndt kort efter vi fraflyttede men blandt forundersøgelserne indgik opmåling af højder på de skibe, der passerede stedet hvor broen skulle bygges over til Falster. Her var det formesteren, der påtog sig opgaven fra fortets kikkertstation og vi drenge skulle tilkalde vor far når vi så der kom skib - oftest var det galeaser, som man kan sige var datidens lastbiler.

Skole i Glostrup.

Avedøre hørte til Glostrup kommune - adskilt som en enklave, og det betød at min skolegang foregik i Glostrup igennem 4 år indtil præliminæreksamen i 1937. Cykelturen ad voldgaden og over broen ved Brønd-

byvestervej foregik i alt slags vejr. Jeg tror kun jeg forsømte 2 gange på grund af vejret fordi der har ligget så meget sne at det ikke var til at bære cyklen igennem. Det skulle jo også lige mangle at en stor dreng ikke skulle kunne klare det - for det kunne postbudet jo. Han kom på cykel sit daglige rute helt fra Glostrup. Med nutidens øjne var det beundringsværdigt for han manglede alle fingre på venstrehånden og kunne kun holde rigtigt fast på cykelstyret med een hånd. Han havde dog den fordel at han i høj sne blev kørt i hestevogn.

På skolevejen var der nøgne marker der hvor Brøndbyskoven nu er blev plantet. Et bestemt sted så jeg gennem et par uger en landskabsmaler stå og male kæmpehøjen, som ligger lidt før Glostrup, med møllen i baggrunden. Og hvor mærkværdigt - ved et besøg hos en møster i København nogen tid senere hængte billedet på hendes væg. Hun havde tilfældigvis købt det billede jeg havde set blive malet uden at vide hvor motivet var fra.

Møllen som nu er restaureret malede ofte korn for omkringboende gårde. De kørte med hestevognen med kornsække ind gennem møllen og sækkene blev hejset op til kværnen. Det rumlede voldsomt når jeg var inde at kigge på især når det blæste kraftigt og mølleren endda havde rebet sejdugen på vingerne.

Når det var strid modvind på cykelturene fik man ikke sjældent mulighed for at hægte sig fast bagefter en af de små langsomtkørende lastbiler. Hvis chaufføren var sur kørte han tæt op ad grøftekanten hvis han opdagede det og man måtte slippe taget men kunne i stedet cykle bagved i suget.

Min skole i Glostrup hed Nordvangsskolen og den lå overfor kirkegården og kirken. Der var netop i 1937 bygget en ny fløj til og her kom de 4 real klasser til at gå. Underskolen gik i de to gamle bygninger og selvom vi havde een stor fælles skolegård legede vi ikke sammen. Jeg synes vi havde nogle gode lærere. Der var så vidt jeg husker ingen unge lærere. Overlærer Winther som boede i den røde store villa (tjenestebolig) ved siden af indgangen havde den gode tradition at invitere afgangsklassen til en lille privat fest den sidste skoledag og det var her jeg smagte lidt rødvin for første gang.

Skoleår sluttede dengang 31/3 (finansåret). Der var ingen af vi 18 elever, der skulle videre til gymnasiet trods gode karakterer og jeg var ulykkelig da jeg afleverede mine skolebøger - især matematikbøgerne, men bestemt ikke tysk bøgerne, men det kan jeg nu se skyldes netop de to lærere. Matematiklæreren Søndergaard var en god underviser, men

tysklæreren var en hidsig person som snart efter søgte væk fra skolevæsenet og blev bibliotekar.

Eleverne i underskolen blev ofte korporligt revset men i realklasserne var det sjældent der faldt en lussing, jeg nåede dog at få én - velfortjent - af en vikar som dermed straks fik sat sig i respekt. I øvrigt havde vi sjældent vikarer sammenlagt måske een måned i de 4 år. Der var ingen forældremøder. Første og sidste gang mine forældre så skolen var ved afslutningshøjtideligheden med uddeling af eksamensbeviser med rødt laksejl på. De havde jo ikke noget at komme til Glostrup efter.

Jo, for at indbetale skat, men det gjorde jeg for far. På rådhuset indførte kommunebogholdersken vor indbetaling i en kæmpe stor sort protokol, hvor hver skatteyder havde sin folieside. Desuden skulle jeg en gang om ugen købe margarine i den store Irmaforretning midt på hovedgaden. Langs bagvæggen i den lange smalle forretning stod adskillige store margarinebøtter og nogle smørdritler stillet på højkant. Der var 4-5 forskellige kvaliteter margarine og priserne bevægede sig vist fra 30 øre pundet med 2 øres interval. Jeg kunne godt lide at se de raske Irmapiiger grave margarinen ud af bøtten med den lange riflede træslev som satte fine riller i margarinen når den blev klasket i facon ved indpakningen i pergamentpapir.

Skolen i Avedøre

Avedøreskolen tæt op ad landsbyen kender jeg kun fra mine yngre søskende. Der var 3 lærere. 1.lærer Jensen (Aggernæs), 2. lærer Henry Aabo (senere inspektør) og frk. Jensen. Her skal blot nævnes et par pudsigheder. Lærer Jensen havde to næsten jævnaldrende sønner på min og min 1½ år yngre bror Helges alder. De to lærersønner videreuddannede sig i København og anskaffede sig en tandemcykler til at køre frem og tilbage på. Når vi i en periode besøgte dem hjemme hos deres forældre måtte vi ikke spille kort - kort var forbudt i hjemmet. Næ, vi måtte spille Domino!.

Lærer Aabo var næsten en modsætning - og boede i øvrigt i den anden ende af den lange tjenestebolig ved skolen. Det kunne ske at han ikke havde nået at barbere sig når skolen begyndte kl. 8 men så fik han blot bragt varmt vand og barbersæbe over så han kunne sidde ved kateteret og barbere sig i første time. Han havde flere samfundsnyttige job idet han bl.a. var Avedøres bibliotekar. Han sad en aften om ugen i skolens naturhistorielokale på 1. sal og udlånte bøger fra det sparsomme hyldeareal. Jeg erindrer endnu skal vi sige lugten når man en vinteraften med godt fyr i kakkelovnen kom ind i lokalet med udstoppede dyr og fugle og gamle let slidte bøger.

Indkaldelse til Generalforsamling

Hvidovre Lokalhistoriske Selskab.

Mandag d.13.Marts 2000 kl.19.30

Biblitekscafeén Hvidovrevej 280.

Tag-ud sider

Ordnede: 35 medlemmer

Hvidovre Lokalhistoriske Selskab.

21'nde ord. Generalforsamling

Dagsorden iflg. vedtægten.:

1. Valg af dirigent. *Kristina Weile*
2. a. Formandens beretning.
2. b. Arkivets beretning.
3. Fremlæggelse af revideret regnskab.
4. Fastlæggelse af kontingent. *100. / 170.*
5. Behandling af indkomne forslag. -
6. Valg af bestyrelsesmedl. og suppleanter.
7. Valg af revisor og revisorsuppleant.
8. Eventuelt.

Bestyrelsen består af 9 medlemmer, heraf 2 valgt fra kommunens udvalg for kultur og fritid.
 Der skal i lige år vælges 4 og i ulige år 3 bestyrelsesmedlemmer.
 År 2000 skal der altså vælges 4 medlemmer.
 Suppleanter, Revisor og revisorsuppleant vælges for et år.

På valg er.: Dan Olsen, ~~Kjeld Jørgensen~~,
 Eigil Jørgensen, Ester Hansen.
 Suppl.: Erling Groth, Kirsten Andersen, *(valgt)*
 Dora Orneborg.
 Revisor.: Jens Chr. Nielsen og suppl. Inge Larsen.

Bestyrelsen.		
Formand.:	Dan Olsen	Spurvehøjvej 17. st.tv. tlf.3678 8642.
Næstfmd.:	Kjeld Jørgensen	Kløverprisvej 48. tlf.3675 2091.
Kasserer.:	Eigil Jørgensen	Hvidovrevej 98 C tlf.3647 0058.
Øvrige Best.mdl.:		
Per E. Hansen	Grenhusene 26	tlf.3649 2470.
Eli Olsen	Sognegårdsalle 23. 3tv.	tlf.3678 3032.
Esther Hansen	Høvedstensvej 22. 2tv.	tlf.3678 0661.
Bent Christiansen	Paris Boulevard 20	tlf.3649 2941.
kommunale Best.mdl.:		
Helle Adelborg	Strandhavevej 2. st	tlf.3649 0238.
Ahmet Demir	Hvidovrevej 522. 3th.	tlf.3649 7870.
Suppleanter.:		
1. Erling Groth	Ege alle 41	tlf.3677 2511.
2. Kirsten Andersen	Korshøjvej 6	tlf.3678 6060.
3. Dora Orneborg	Toft Sørensens Vænge 11.1th.	tlf.3675 7083.
Revisor.:		
Jens Chr. Nielsen	Kløverprisvej 26	tlf.3675 1386.
Rev.suppl.:		
Inge Larsen	Bemers Vænge 7.2tv.	tlf.3678 4736.
Sekretariatsudvalg.:		
Bent Christiansen, Eli Olsen, Esther Hansen .		
Bladredaktion.:		
Per E. Hansen (ansv.)		
Dan Olsen, Kjeld Jørgensen, Kirsten Andersen.		

ud.

Revideret Driftsregnskab

HVIDOVRE LOKALHISTORISKE SELSKAB

Perioden 1.jan til 31.dec 1999

<u>Indtægter:</u>		<u>Udgifter:</u>	
Kontingenter:	22.535,00	D.H.F.	5.308,50
Medlemmer 18.080,00		Medl.møder	6.037,10
Institut. 4.455,00		Blad (fremst.+uds)	5.261,24
Tilsk Hv.Komm.	3.871,00	Administration	4.728,75
Salg medl.møder	3.313,65	Best.møder	2.580,50
Renter	81,68	Rytterskolelag	1.598,00
		Bogudg.tilskud	7.000,00
I alt	<u>29.801,33</u>	I alt	<u>32.512,09</u>
		Indtægter	<u>29.801,33</u>
		Driftunderskud	<u>2.710,76</u>
 <u>Balance:</u>			
Beholdning 31/12 1999:		Beholdning 1/1 1999:	
Bank	31.821,39	Bank	33.622,33
Giro	58,80	Giro	966,62
		I alt	<u>34.588,95</u>
I alt	<u>31.878,19</u>	Driftunderskud	<u>2.710,76</u>
		I alt	<u>31.878,19</u>

Ovenstående driftsregnskab er revideret og fundet i orden.
Indestående på bank- og girokonti er kontrolleret med
pengeinstitutionernes udskrifter.

Hvidovre, den 13-1-2000

Jens-Christian Christensen

Revisor

[Signature]
Formand

[Signature]
Kasserer

Dr.Ellum

Doktor Ellum var vor huslæge i ordets forstand. Det står tydeligt i erindringerne når han sommer som vinter kom på sin høje cykel (med påstigningspind ud ved baghjulet). Han var iført cyklespænder men ingen frakke selv i frostvejr - så var det dog ørevarmere og stort halstørklæde. Han havde bil som vist kun blev benyttet i regnvejr og ved natbesøg. Han var et elsket menneske og jeg husker ham også som praktisk. Da Helge og jeg skulle have certifikat til svæveflyvning omkring 1941 var vi i konsultationen på Gl. Køge Landevej for at få den påkrævede lægeundersøgelse. Der skulle udfyldes 2 sæt omfangsrige blanketter og attester til os af lægen. " Det kan i sgu selv sidde og skrive, så dikterer jeg ".

Paradisgaarden.

Som nævnt boede vi i en tjenestebolig."Paradisgaarden " stod der malet på en hvid sten ude ved vejen. Da man skulle begynde at bygge Stationsbyen blev huset samt nærliggende gartnerier og gårde revet ned og alt planeret. Vi var fraflyttet ved min fars død i 1947 og kom i 1949 til at bo i det helt nyopførte Lejerbo i Hvidovre. Det var mærkeligt at betragte det store jordområde ligge som et stort sår i landskabet indtil Stationsbyg-

geriet begyndte. Også "Paradislejren" som bestod af nogle træbarakker forsvandt men en del af træerne danner stadig en lille lund. Herfra og ned til Køgevejen var der et mindre engområde mellem voldgaden og Vestre Strandvej. Her levede der frøer og salamandere om foråret. Stedet er nu sprunget i skov.

Vi havde en ret stor have med gamle frugttræer og et jordstykke op mod de store træer på nordsiden af "Paradislejren". Her blev dyrket lidt kartofler og almindelige grøntsager. Der var en del ribs og solbærbuske samt en lang rabarberrække som groede som om de blev gødet grundigt. De blev de vel også for den såkaldte lokumsspand blev gravet ned tæt ved. Vore to kirsebærtræer blev flittigt besøgt om sommeren - også af de mange stære (solsorte var der ikke mange af dengang) som vi dog prøvede at dæmpe ædelysten på ved at nedlægge dem med salongevær.

I en periode havde vi et bur i haven med 8 ilderunger som min far havde fundet på terrænet. De var forladt af forældrene af en eller anden grund og skreg af sult. For disse rovdyrunger var stære en lækkerbissen. En dag havde de gnavet sig ud af buret og forsvundet. Vi havde en hønsegård og et år et par kalkuner gående frit omkring. Om aftenen var disse store fugle i stand til med afsæt fra en brændestabel at flyve op og sætte sig til hvile på en passende gren så ræven ikke kunne nå dem. Til gengæld må en af rævene have fået sig et festmåltid en nat hvor vi havde glemte at lukke for en høne med kyllinger. Den boede i et af vore mange hundehuse og ræven har formentlig siddet med hovedet ind ad hullet og nappet sig den ene kylling efter den anden. Hønemor overlevede men var halvnøgen i lang tid.

En af de strenge krigsvintre havde vi en svane gående. Den havde vi fundet fastfrosset ude på stranden hvor vi løb på skøjter. Den blev bundet om det ene ben med en snor til et træ midt på gårdspladsen. Efterhånden som den kom sig blev den aggressiv og slog efter os med vingen hvis vi kom for nær. Vi havde også en ræveunge nogle dage gående som en lænkehund. Da rævemor begyndte at komme og besøge den i skumringen blev den selvfølgelig sluppet løs.

En overgang fandt vi drenge på at fiske skaller i Voldgraven og opbevare dem i et cementbassin i haven og sælge dem for 10 øre til lystfiskerne der havde fisketegn. Så slap de for at bruge tid til at fange levende madding til geddefiskeriet. Det minder mig om at jeg engang fangede en stor gedde med en spadesrestok. Der var et sted et udløb med lunt vand gennem et stort cementrør tæt ved bredden. Når voldgraven frøs til på strenge vintre var der et vågehul her. Der stod engang en sløv gedde og den var lige til at stikke en fremskaffet spadesrestok ned under og kaste op på isen med håndtaget. Den blev smidt ind til hønsene.

Og medens vi er ved lommepengesnakken så var der et år så mange moreller at de lange grene ikke kunne bære. Det yderste af grene blev så klippet af og da vi ikke selv kunne spise alle de bær fik vi hos købmand Nielsen en stabel ½ og 1/1 kilos papirposer som vi fyldte med kirsebær. Om søndagen sad vi så ved Køgevejen og solgte løs for 25 og 50 øre posen til den tætte strøm af cyklister der på fine sommereftermiddage cyklede hjem til København fra badeturen.

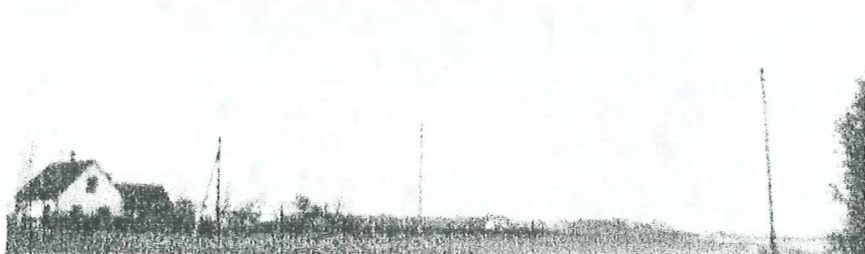
Rævejagter.

Vi havde to gravhunde en sort han der hed Rolle og en brun hun der hed Mussi. Der blev avlet 1-2 gange på dem hvert år og der kom 6-8 hvalpe hvoraf ca. halvdelen var sorte og halvdelen brune. I jagtsæsonen d.v.s. om vinteren kom de ofte med på jagt på fæstningsterrænet. Nogle gange sad ræven i gravet hule. Det var gerne en grævlingehule som ræven havde annekteret ved at forurene stedet mens grævlingen var ude. Når der var tegn på at der var ræv i graven blev een af hundene hentet hvis den ikke allerede var med i min fars rygsæk på hans gående patrulje visse steder. De gange hvor der virkelig sad ræv i hulen kunne der høres rasende hundegøen og tummel. Når ræven kom farende ud fik den sin bekomst og en gang var hunden så tæt i halen på ræven at et geværhagl strejfede dens pandeskal og den faldt om sammen med den døde ræv.

Til stor lettelse var den kun bedøvet af slaget og kom snart til sig selv og blev båret hjem i ryg-sækken og nu havde den foruden forrevne ører også et langt ar i panden.

En anden måde der blev skudt ræve - og især grævlinger - på var, hvis de sad og gemte sig i et af afvandings-rørene der løb under selve volden fra grøften langs voldgaden ud nær voldgraven. Når far ved at kigge gennem røret ikke kunne se lys i den anden ende betød det som regelen at der sad en dyr i røret. Han stoppede det til i begge ender og kom hjem og hentede os drenge for at vi kunne hjælpe at ryge dyret ud. Først fandt vi ud af hvilken vej luften trak gennem røret hvorefter vi af medbragte materialer byggede et passende røgbål. Et par stumper tagpap gav ekstra kvælende røg ind gennem røret. Vi osede løs indtil vi hørte et eller to skud omme fra udgangssiden hvor far stod placeret med sit gevær. Her lå så ofte en skudt ræv eller grævling som blev bragt med hjem. Om vinteren evt. på medbragt kælk. Engang da havde vi overtalt vor mor til at komme med og se jagten var det uheldigvis blot en vild kat der havde siddet i røret. Far afpelsede selv rævene og grævlingerne, garvede den ganske let hvorefter den blev solgt for en pæn pris.

Hvordan boede vi ?

"Paradisgården" lå i et område næsten udelukkende med gartnerier og 4 - 5 gårde. Vi havde næsten ingen kontakt med de nærmeste naboer. Måske passede en militærperson ikke rigtigt i selskabet. Vi var som sagt 5 børn hjemme født i perioden 1920 til 1931. Vor mor var hjemmegående men havde alligevel ofte en ung tjenestepige, som det hed, boende. Der var ret meget arbejde i huset i det daglige - vi var jo 7-8 mennesker.

Der var komfur i køkkenet men om sommeren dog afløst af 2 primusapparater, 3 kakkellovne der skulle fyres i, vand til husholdningen pumpes op ude ved brønden og bæres ind og stilles i køkkenet i 2 spande som der blev øst op fra.

I 1946 fik vi dog sat en vingepumpe op inde på køkkenbordet og en stor tønne installeret oppe på loftet. Hver aften havde vi så på skift tjans med at pumpe vand op i tønden. Det var noget med 500 pumpeslag og det varede godt 20 minutter at fylde tønden så der var vand nok til vandhannen nede ved jernvasken hele næste dag.

Der blev som i de fleste hjem dengang lavet to retter mad hver dag. I jagtsæsonen var lørdag /søndagsret ofte haresteg, agerhøne, fasan, skovdue eller vildænder med blyhagl i som jægeren altid selv gjorde i stand. Den anden ret var ofte mælkesmad og vi hentede hver eftermiddag ved 5 tiden 2-3 liter mælk ved kostalden i den nærmeste gård. Om sommeren når kørerne gik på græs var det dog lige udenfor på marken. Vi betalte vist 10 øre pr. liter for nymalket rå mælk. Med en ske kunne der skummes dejlig fed fløde af overkanten på mælkespanden når den havde stået i ro lidt tid.

Der kom bagervogn, ostevogn og andre handlende en gang om ugen. Om morgenen blev der kogt en stor gryde havregrød så der også var til hundene. På et komfur med skiftende varme alt efter hvor kraftigt det blæste i skorstenen var der dage med sveden grød. Det var desuden besværligt at rengøre en jerngryde der var brændt på. I det hele taget var opvask et ubehageligt arbejde uden sulfosæbe og meget varmt vand.

Storvask var især noget der tog tid og krævede kræfter. Jeg mener det var en gang om måneden der blev fyret op under gruekedlen i det fritliggende vaskehus. Når det meget tøj skulle skylles foregik det ved pumpen og der skulle pumpes mange gange for der skulle også skylles op i det der hed blånelse og om vinteren var det en kold omgang at stå og vride tøj op og hænge det på tørresnore - i frostvejr frøs tøjret hurtigt til stive figurer men tørrede alligevel og kunne tages ned som pænt blødt tøj. Sengetøj og duge blev båret ind til rullen i udhuset. For at gøre den tung nok til at trække tøjret glat om valsetræet lå der mursten ovenpå.

Hen på aftenen var det Store Badedag hvor vi efter tur kom i badekarret som der blev hældt noget vand i fra gruekedlen - men ikke til hver badegæst. Genbrug forekom. Der blev i de forskellige ildsteder fyret med koks og nøddekoks samt træ og brænde. I perioden ca. 1942 til 1948 var brændsel rationeret og der måtte købes brunkul og tørv som supplement. Især sidst på perioden kneb det men vi var så heldige at have en stor have og bo lige ved en skov så hver søndag formiddag fældede vi et mindre træ og savede det med en stor tomands skovsav op til brænde i ugens løb. Man kan sige at på den måde giver brændet varme to gange. Om vinteren kunne vi ikke følge med og lægge brændet til tørring, så varmeværdien i

døgnbrænderen var ringe med så frisk træ. Løbesod slap vi af en eller anden grund nogenlunde fri for i de to skorstene.

Vi 3 drenge beboede et af de to værelser på 1. sal og her gik skorstenen fra døgnbrænderen nedenunder i stuen op gennem rummet. Den afgav så meget varme at vi kun fyrede i vor lille søde kakkelovn når vi havde kammerater på besøg om vinteren. Der må nu have været koldt til tider for en af de strenge krigsvintre var der konstant de flotteste isblomster på vinduet. Ovnen var forsynes med en lille tung støbejernshat som kunne tages af og på jernringene nedenunder kunne der kokkereres. Det gjorde vi nu ikke men havde fundet ud af at stege æbler ude fra loftrummet. Det hændte engang at vi i et spændende spil "66 med Piber og Trommer" glemte at tage hatten af og se til æblerne og pludselig eksploderede de og sendte jernhatten op i loftet.

Telefonen var af den interessante model der hængte på væggen i entregangen. De store batterier sad i en smuk trækasse der med sin skrå overdelt dannede en lille skrivepult. Vi havde Avedøre nr. 60 og jeg husker at købmand Nielsen havde nr. 54 men det behøvede man ikke at sige til centralen man sagde blot at man skulle have købmanden.

Om centralbestyrer overofficiant Markhøj denne lille erindring: en telefonopringning kostede en bestemt pris uanset samtalens længde. Det benyttede især min ene bror sig af da han som nyforlovet førte lange samtaler om aftenen med pigen i Valby. Engang Markhøj mødte min far gjorde han opmærksom på at det var noget ubejligt at han skulle holde sig vågen om aftenen for at afbryde telefonforbindelsen når kæreste-folkene langt om længe var færdige. Samme hyggelige Markhøj skaffede os lejlighed til at spille badminton i gymnastiksalen et par vintre. Enten med et par lokale gårdmandsdøtre eller med hr. og fru Markhøj. I øvrigt blev gymnastiksalen en gang om måneden i den periode brugt til filmforevisning.

Det var i Nelson Eddy og Jeanette Mc.Donald perioden. Uforglemmelige sangstemmer og lange smægtende kys.

Lige efter 5. maj 1945 kunne vi igen færdes på volden og vi havde skaffet os 2 af tyskernes geværer og en hel kasse ammunition som vi fyrede af på en lille interimistisk skydebane i løbet af sommeren. Engang fandt vi godt skjult ved voldgraven en kano som vi havde meget fornøjelse af i 2-3 somre. Den var formentligt "konfiskeret" af tyskerne. I stedet for at vade ud gennem den lave slimede bund når vi badede ved skydevolden ude i strandkanten kunne vi nu ro i kanoen ud til sandrevlerne som normalt lå oven vande ca. en lille kilometer ude.

Jagthunde.

Som nævnt var min far jæger og kunne forene sit arbejde med sin hobby. Han havde en del jagtvenner der kom på besøg eller han var med ude på deres jagter. Der var nogle bagermestre iblandt og da vi, som jeg skal fortælle om lidt, havde en del jagthunde. var de ofte flinke og havde en melsæk eller to med til hundene med brød og kage fra dagen før. Vi opdage efterhånden at der var gode ting imellem som vi bøm udmærket kunne spise !

Fra omkring 1937 begyndte min far at have en lille hundepension samt modtage unge jagthunde til dressur. Vi havde jo god plads til 8 - 10 hundehuse og kunne ikke genere naboeer. Halm til at lune i hundehusene hentede vi på cykel på den nærmeste gård. Et knippe halm kostede vist 10 øre. Om sommeren havde vi i begyndelse pension for hunde hvis forældre skulle på ferie (som ellers var en ret sjældent ting dengang). Det udviklede sig til at der også kom hunde der skulle dresseres til jagtbrug. Hundene var ikke altid tilfredse med at komme hjemmefra og nogle gøede og hujede en eller to dage indtil de var så hæse at de ikke kunne mere. Det kunne godt tage noget af vor nattesøvn. Det hændte en sjælden gang at en hund løb væk en af de første dage. Det var selvfølgelig noget der blev passet meget på. Et tilfælde huskes : en bagermester fra Amager kom i sin bil med hunden liggende i bagagerummet. Dagen efter løb hunden fra os og nogle timer senere ringede bageren at hans hund stod hjemme hos ham. Hvordan den har kunne finde hjem over Langebro er tankevækkende. Det kostede 50 kr. om måneden at have hund i pension og 125 kr. når der også var dressur. En af vore egne jagthunde "Dannevangs Maggi" har stadig sit billede hængende oppe på skovbrugsmuseet i Hørsholm. Den blev nemlig champignon d.v.s. fik flere førstepræmier ved markprøver og hundestillinger. Den blev solgt til en amerikaner for 3.000 kr. men det skete desværre den 8. april 1940 så den kom aldrig afsted og handelen annulleret på grund af besættelsen den 9. april.

Jørgen Gamst forsætter sin beretning i det næste blad.
(fotos.:Jørgen Gamst/Hv.lok.Arkiv)